

Chủ nghĩa Mác với việc xây dựng mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc trong bối cảnh toàn cầu hoá hiện nay

PGS, TS. NGUYỄN MINH HOÀN

Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: hoan_cbxh@yahoo.com.vn

Nhận ngày 10 tháng 7 năm 2025; chấp nhận đăng tháng 9 năm 2025.

Tóm tắt: Trung Quốc lấy chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Mao Trạch Đông, hệ thống lý luận xã hội chủ nghĩa đặc sắc Trung Quốc từ cải cách mở cửa và tư tưởng chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thời đại mới của Tập Cận Bình từ Đại hội XVIII làm đường lối chỉ đạo. Trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thời đại mới tiếp tục thực hiện thể chế kinh tế thị trường với bản chất và loại hình của giai đoạn đầu chủ nghĩa xã hội, trong đó kinh tế chế độ công hữu đóng vai trò chủ thể, chế độ quốc hữu là chủ đạo cùng song song tồn tại với chế độ phi công hữu. Từ nền tảng kinh tế được thực hiện dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản, dựa trên nền tảng của chủ nghĩa Mác, đó chính là cơ sở xây dựng nên mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc với 14 đặc trưng (14 kiên trì) đang tiếp tục thể hiện sự sáng tạo phù hợp với thực tiễn của Trung Quốc trong bối cảnh toàn cầu hoá hiện nay.

Từ khóa: cải cách, mở cửa; hội nhập; mô hình kinh tế; chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc.

Abstract: China adopts Marxism-Leninism, Mao Zedong Thought, the theoretical system of socialism with Chinese characteristics since the reform and opening-up, and Xi Jinping Thought on Socialism with Chinese Characteristics for a New Era since the 18th Party Congress as its guiding ideology. In the current stage of building socialism with Chinese characteristics for a new era, China continues to implement a socialist-oriented market economy system, reflecting the nature and form of the primary stage of socialism. Within this framework, the public ownership economy plays the leading role, with the state-owned sector as the mainstay, coexisting alongside the non-public sector. This economic foundation, established under the leadership of the Communist Party of China and grounded in Marxism, constitutes the basis for constructing the economic model of socialism with Chinese characteristics. The model, embodied in its 14 adherences, continues to demonstrate creative adaptations suited to China's practical conditions in the current context of globalization.

Keywords: reform and opening-up; integration; economic model; socialism with Chinese characteristics.

1. Sự tiếp tục khẳng định về nền tảng lý luận của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc từ cải cách, mở cửa cho việc xây dựng hoàn thiện mô hình kinh tế

Trong bài phát biểu kỷ niệm 40 năm cải cách mở cửa, Tổng Bí thư Tập Cận Bình chỉ rõ: "Trên con đường phía trước, chúng ta cần kiên trì lấy chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Mao Trạch Đông, lý luận Đặng Tiểu Bình, tư tưởng quan trọng ba đại diện,

quan điểm phát triển một cách khoa học, tư tưởng chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thời đại mới làm chỉ đạo, kiên trì giải phóng tư tưởng và thực sự cầu thị là thể thống nhất hữu cơ. Phát triển chủ nghĩa Mác thế kỷ XXI, chủ nghĩa Mác Trung Quốc đương đại"⁽¹⁾. Cũng chính là nói, sự nghiệp cải cách mở cửa của chúng ta luôn luôn lấy chủ nghĩa Mác và chủ nghĩa Mác Trung Quốc đương đại làm tư tưởng chỉ đạo. Đương nhiên, giới lý luận hiện nay không ít

người đề cao những tư tưởng sai lầm. Vì vậy, chúng ta cần làm trong sạch một số dư luận sai lầm trong và ngoài nước, thực hiện cuộc "đấu tranh vĩ đại" vì sự kiên trì, phát triển sự nghiệp cải cách mở cửa mang tính chất và phương hướng xã hội chủ nghĩa, quyết không trở thành những "khai minh thân sĩ"⁽²⁾ như trước đây.

Cũng trong bài phát biểu tại Lễ Kỷ niệm 40 năm cải cách mở cửa, đồng chí Tập Cận Bình yêu cầu: "cần kiên trì lấy tư tưởng chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thời đại mới và tinh thần Đại hội XIX của Đảng làm chỉ đạo, tăng cường bốn tự tin"⁽³⁾, giữ vững phương hướng cải cách mở cửa. Cải cách cái gì, cải cách như thế nào cần căn cứ vào có phù hợp với mục tiêu chung là hoàn thiện và phát triển chế độ chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc, thúc đẩy hiện đại hóa năng lực quản trị và hệ thống quản trị quốc gia hay không. Cần cải cách, có thể cải cách thì chúng ta kiên quyết cải cách, không cần cải cách, không thể cải cách thì không cải cách. Chúng ta cần kiên trì con đường cơ bản của Đảng, thống nhất giữa xây dựng kinh tế làm trung tâm với bốn nguyên tắc cơ bản và kiên trì cải cách mở cửa vào trong thực tiễn vĩ đại chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thời đại mới, quyết không dao động"⁽⁴⁾. Có thể thấy, kiên trì con đường cơ bản của Đảng trong giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội, nhất là kiên trì bốn nguyên tắc cơ bản⁽⁵⁾, là yêu cầu không được vi phạm trong xây dựng chiến lược và sách lược cải cách mở cửa. Về nội dung cải cách mở cửa cụ thể, trước tiên, phải làm rõ những vấn đề nào cần phải cải cách, vấn đề nào không cần cải cách, như tính chất chế độ chính trị chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc là sự lãnh đạo của Đảng; chế độ chính trị Đại hội Đại biểu nhân dân toàn quốc; chế độ kinh tế cơ bản là chế độ công hữu giữ vai trò chủ thể, kinh tế quốc hữu giữ vai trò chủ đạo, kinh tế nhiều chế độ sở hữu cùng phát triển; chế độ phân phối cơ bản lấy phân phối theo lao động làm chủ thể, nhiều phương thức phân phối khác cùng tồn tại; tôn chỉ phát triển lấy con người làm trung tâm; lấy chủ nghĩa Mác và lý luận Trung Quốc hóa chủ nghĩa Mác làm tư tưởng chỉ đạo của Đảng và Nhà nước" là những vấn đề không chủ không cần cải cách, mà phải kiên trì, củng cố và phát triển hơn nữa.

Những quan điểm cải cách như chủ trương đa đảng luân phiên cầm quyền, Đại hội Đại biểu nhân dân toàn quốc và Hội nghị Hiệp thương Chính trị thay thế bằng trò chơi của những tập đoàn lợi ích hẹp hòi, sửa đổi sự phân loại về chế độ công hữu và tư hữu trong Hiến pháp, xóa bỏ địa vị thống trị của chủ nghĩa Mác về hệ tư tưởng và giáo dục dân tộc đều là sai lầm. Thứ đến, đối với những vấn đề cần cải cách, chúng ta phải xem xét liệu có thể cải cách ngay không, hoặc cân nhắc thời cơ và điều kiện để cải cách có chín muồi hay không. Ví dụ như thực hiện chia sẻ về lợi ích và quyền cổ đông đối với người lao động tại các doanh nghiệp tư nhân, các hình phạt nghiêm khắc đối với việc nợ lương và kéo dài thời gian làm việc bất hợp pháp, ngang hàng về cổ phần tại các công ty Trung Quốc và Mỹ, công khai tài sản của cán bộ" trên nguyên tắc đều là những vấn đề cần phải cải cách và kiện toàn, nhưng vẫn đặt ra vấn đề thời cơ và điều kiện có cho phép hay không, bởi vậy không được phép vội vàng, cũng không được để lỡ cơ hội mà phải phân tích theo từng trường hợp cụ thể.

2. Nội dung chủ yếu của mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc

Mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc biểu hiện ở sự hình thành nên "Chế độ kinh tế bốn loại hình chủ thể". Mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc đã tương đối hoàn thiện, là mô hình phát triển có giá trị tham khảo quan trọng đối với sự phát triển của các dân tộc và quốc gia khác, mặc dù vậy trong quá trình phát triển của mình, mô hình này cũng đối mặt với không ít thách thức nghiêm trọng. Tuy nhiên, để có cơ sở giải quyết những thách thức đó, Đảng Cộng sản Trung Quốc luôn nhấn mạnh đến việc quán triệt quan điểm định hướng của chủ nghĩa Mác. Có thể thấy, trong quan điểm của C.Mác, "Muốn biến nền sản xuất xã hội thành một hệ thống thống nhất, rộng lớn và nhịp nhàng của lao động hợp tác tự do thì cần phải có những sự thay đổi chung của xã hội, những sự thay đổi trong các cơ sở của chế độ xã hội"⁽⁶⁾, "sản xuất sẽ nhằm vào sự giàu có của tất cả mọi người"⁽⁷⁾, và "làm cho mọi người đều được hưởng những của cải do tất cả mọi người sản xuất ra"⁽⁸⁾. Điều này có nghĩa

là, chủ nghĩa xã hội không những phải phát triển nhanh chóng lực lượng sản xuất, mà còn phải thực hiện sự giàu có và sự hài hòa xã hội cho tất cả mọi người. Đây chính là căn cứ lý luận quan trọng trong việc xây dựng và hoàn thiện mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc.

Cùng với sự phát triển nhanh chóng của kinh tế Trung Quốc, thế giới ngày càng đặc biệt quan tâm đến Trung Quốc, nhất là sự quan tâm của giới học thuật quốc tế đối với chủ đề mô hình Trung Quốc và nhận thức chung Bắc Kinh. Các cuộc tranh luận về mặt lý luận liên tục xuất hiện: Có hay không mô hình Trung Quốc? Nó bao hàm nội dung gì? Tương lai của nó là gì?

Để trả lời cho câu hỏi trên, trước hết có thể thấy, mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc đã hình thành nên bốn loại hình chủ thể.

Một là, chế độ nhiều hình thức sở hữu với loại hình sở hữu xã hội (chế độ công hữu) là chủ thể, tức phát triển kinh tế tư hữu trong và ngoài nước dựa trên tiền đề chế độ công hữu là chủ thể (bao hàm ưu thế về chất và lượng của cái). Nó biểu hiện ở cấu trúc vốn, cấu trúc việc làm, cấu trúc GDP, kết cấu thuế thu, kết cấu ngoại thương. Trung Quốc cần duy trì kết cấu chế độ sở hữu vĩ mô □ chủ thể - phụ thể □ trong không gian phát triển của nhiều chế độ sở hữu cùng tồn tại.

Hai là, chế độ phân phối theo các yếu tố đóng góp với loại hình thức phân phối theo lao động là chủ thể, tức phân phối theo lao động là chủ thể, người sở hữu các yếu tố khác tham gia phân phối dựa trên quyền sở hữu của mình, công bằng kinh tế và hiệu suất kinh tế thể hiện mối quan hệ đồng thời và tương tác cùng chiều. Cần sử dụng biện pháp kép về phân phối và quyền sở hữu, thực sự đảm bảo hài hòa trong phân phối với mục tiêu □ nâng cao thu nhập thấp, mở rộng thu nhập trung bình và không chế thu nhập cao □

Ba là, chế độ thị trường đa kết cấu với loại hình thức nhà nước giữ vai trò chủ đạo, tức phát triển hệ thống thị trường đa kết cấu, phát huy vai trò phân phối tư liệu có tính nền tảng của thị trường, đồng thời phát huy vai trò điều tiết chủ đạo của Nhà nước trên cơ sở liêm khiết, giá rẻ, dân chủ và hiệu quả cao.

Bốn là, chế độ mở cửa đa phương với loại hình tự lực giữ vai trò chủ đạo, tức xử lý tốt mối quan hệ giữa tiếp thu kỹ thuật và tư bản từ bên ngoài với phát triển quyền sở hữu trí tuệ độc lập, tự lực cạnh tranh và sử dụng có hiệu quả nguồn vốn trong nước, thực hiện chính sách ngoại giao kinh tế kết hợp giữa nội nhu với ngoại nhu trong đó nội nhu là chủ yếu, thúc đẩy chuyển đổi mô hình từ mở cửa kiểu theo chiều rộng, tập trung vào số lượng sang mở cửa theo chiều sâu, đề cao chất lượng, chú trọng hiệu quả, nhanh chóng hoàn thành quá trình chuyển đổi từ nước thương mại lớn sang cường quốc thương mại, từ nền kinh tế lớn sang cường quốc kinh tế.

3. Sự khẳng định tính đúng đắn của mô hình kinh tế trong chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc trước sự phê phán của quan điểm phương Tây

Thứ nhất, thành tựu to lớn của cải cách mở cửa chính là thắng lợi của lý luận chủ nghĩa Mác trong điều kiện thực tiễn của Trung Quốc. Song có quan điểm cho rằng, những thành tựu to lớn mà cải cách mở cửa đạt được tại Trung Quốc nên được coi là công lao của chủ nghĩa tự do mới và chủ nghĩa Keynes. Đó không chỉ là quan điểm sai lầm, mà còn đi ngược với thực tế khách quan. Chúng ta biết rằng, lý thuyết kinh tế chủ nghĩa Mác và Trung Quốc hóa chủ nghĩa Mác được ra đời dựa trên thế giới quan chủ nghĩa Mác và phương pháp luận chủ nghĩa Mác, đồng thời tiếp thu, học hỏi từ một số lý thuyết kinh tế học và những nội dung phù hợp của chính sách phương Tây, nhất là từ quá trình sáng tạo về mặt lý luận đối với kinh tế chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc. Vì vậy, Trung Quốc không phủ nhận để đạt được những thành tựu to lớn trong cải cách mở cửa, có một phần đóng góp từ nhân tố tích cực là những nội dung hữu ích của khoa học kinh tế học phương Tây đã được tiếp thu bởi các nhà kinh tế học chủ nghĩa Mác. Nhưng không thể vì thế mà nói rằng thành tựu to lớn của cải cách mở cửa là bắt nguồn từ sự chỉ đạo lý luận của kinh tế học phương Tây và chủ nghĩa tự do mới. Một số nhà kinh tế trường phái Tây hóa, mang ý đồ khác khi nói rằng thành tựu trong cải cách mở cửa tại Trung Quốc chính là thắng lợi của kinh tế học phương Tây và chủ nghĩa tự do mới.

Thực tế hoàn toàn trái ngược. Có thể nói, những thành tựu quan trọng, mang lại lợi ích cho đất nước và nhân dân Trung Quốc từ khi thực hiện cải cách mở cửa đến nay, đều là kết quả từ sự kiên trì lý thuyết kinh tế chủ nghĩa Mác và Trung Quốc hóa chủ nghĩa Mác, mà không ít vấn đề tồn tại trong quá khứ và hiện nay lại chính là kết quả từ những ảnh hưởng bởi lý thuyết và chính sách sai lầm của kinh tế học phương Tây. Ví dụ như, lý thuyết chữ U ngược Kuznets ảnh hưởng đến cải cách về của cải và phân phối thu nhập, dẫn đến khoảng cách trong phân phối bị kéo giãn, hệ số Gini của Trung Quốc đã vượt qua mức cảnh báo quốc tế. Không chỉ vậy, cái gọi là “đường cong Kuznets về môi trường” còn gây trở ngại cho sự phát triển bền vững của môi trường sinh thái Trung Quốc. Bởi các lý thuyết và chính sách thịnh hành vào thời điểm đó đi theo con đường phương Tây là “ô nhiễm trước, xử lý sau”, tức là tuân theo đường cong hình chữ U ngược về môi trường sinh thái. Một số người lấy luận điệu “phát triển là đạo lý cứng” để biện minh cho loại quan điểm này, sau đó đánh đồng phát triển với tăng trưởng, ủng hộ quan điểm “tất cả vì GDP”. Trên thực tế, kinh tế học phương Tây thường thất bại hoặc không hiệu quả trong định hướng kinh tế chủ nghĩa tư bản phương Tây, dẫn đến khủng hoảng kinh tế tài chính tiền tệ, sự khống chế của tư bản lũng đoạn tư nhân, mâu thuẫn đối lập nghiêm trọng giữa người giàu và người nghèo, phát động chiến tranh vì lợi ích.

Như vậy, làm sao có thể định hướng kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa vượt qua thành tựu phát triển của kinh tế thị trường chủ nghĩa tư bản? Phân tích sâu hơn, do ảnh hưởng của các trào lưu tư tưởng phương Tây, thậm chí có những bài viết còn nhầm lẫn ranh giới bản chất kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa với kinh tế thị trường tư bản chủ nghĩa, không dám dùng thuật ngữ “kinh tế thị trường mang tính chất và loại hình xã hội chủ nghĩa” cho rằng nói như vậy chính là gắn thêm tính chất “tư bản” và “xã hội” vào thêm từ “kinh tế thị trường” vốn trung tính. Vì vậy, cần thấy được rằng cải cách theo hướng thị trường xã hội chủ nghĩa và thực hiện tư nhân hóa một cách hạn chế trên cơ sở chế độ công hữu là chủ thể, tức phát triển kinh tế tư nhân ở mức độ nhất định

và trong phạm vi nhất định, không tán thành “thị trường hóa ồ ạt”, “tuyệt đối thị trường hóa”, càng không tán thành tư nhân hóa hoặc tư hữu hóa các tư liệu sản xuất chủ yếu.

Thứ hai, về thành tựu cải cách cơ cấu sở hữu và hướng đi trong tương lai. Trong bài phát biểu tại cuộc tọa đàm về kinh tế tư nhân, đồng chí Tập Cận Bình chỉ rõ: “Kinh tế tư nhân là một yếu tố nội tại của chế độ kinh tế Trung Quốc, các doanh nghiệp tư nhân và các nhà doanh nghiệp tư nhân đều là người một nhà. Kinh tế tư nhân là kết quả quan trọng của sự phát triển kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa, là động lực quan trọng thúc đẩy kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa phát triển, là chủ thể quan trọng giúp đẩy mạnh cải cách cơ cấu trọng cung, thúc đẩy phát triển chất lượng cao và xây dựng hệ thống kinh tế hiện đại, cũng là lực lượng quan trọng trong sự lãnh đạo, đoàn kết dẫn dắt nhân dân cả nước phấn đấu thực hiện 2 mục tiêu 100 năm và Giấc mơ Trung Quốc phục hưng vĩ đại dân tộc Trung Hoa⁽⁹⁾. Có người lấy lời nói của đồng chí Tập Cận Bình để suy diễn Trung Quốc đã từ bỏ địa vị chủ thể của kinh tế công hữu, kinh tế chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc cần phải lấy chế độ tư hữu làm chủ thể. Thế nhưng trong bài phát biểu tại Lễ Kỷ niệm 40 năm cải cách mở cửa, đồng chí Tập Cận Bình một lần nữa nhấn mạnh: “Chúng ta kiên quyết củng cố và phát triển kinh tế công hữu, kiên quyết cổ vũ, ủng hộ, định hướng kinh tế chế độ phi công hữu phát triển, phát huy đầy đủ vai trò mang tính quyết định của thị trường trong phân phối nguồn lực, phát huy hơn nữa vai trò của Nhà nước, kích thích sức sống của các chủ thể thị trường khác⁽¹⁰⁾. Do đó, hai “kiên quyết” này cần được hiểu trong khuôn khổ hệ thống kinh tế xã hội chủ nghĩa và không thể kết hợp vào thành một thứ duy nhất.

Một số dư luận cho rằng thành tựu của cải cách mở cửa là do tỷ trọng kinh tế ngoài công lập ngày càng tăng, cho rằng cải cách trong tương lai là để tỷ trọng này tiếp tục tăng lên, càng tăng cao càng tốt; thậm chí còn đề xuất, cần từng bước làm mờ đi hoặc xóa bỏ sự phân loại chế độ sở hữu đối với doanh nghiệp nhà nước, doanh nghiệp tư nhân và doanh nghiệp nước ngoài, tương lai nên giảm bớt quyền sở

hữu, nhấn mạnh đến quyền tư hữu, nếu phát sinh tranh chấp về quyền sở hữu thì khó mà thoát khỏi sự ràng buộc bởi những tư tưởng chế độ công hữu và chế độ tư hữu; có người đưa ra "thuyết trung lập về chế độ sở hữu", chủ trương phương hướng cải cách chính là xóa bỏ sự phân loại chế độ công hữu, chế độ tư hữu quy định trong Hiến pháp, xóa bỏ địa vị chủ thể của chế độ công hữu và vai trò chủ đạo của doanh nghiệp nhà nước; có người còn đưa ra quan điểm lạ lùng như "đầu tư tư nhân và đầu tư nhà nước là như nhau, đều là chế độ công hữu xã hội chủ nghĩa". Trên thực tế, so với tình trạng ảm đạm của kinh tế tư bản chủ nghĩa, nguyên nhân chủ yếu giúp nền kinh tế Trung Quốc phát triển nhanh chóng và bền vững là do chế độ công hữu phát triển mạnh mẽ và đã hỗ trợ hiệu quả cho kinh tế ngoài công hữu, nếu không, tỷ lệ kinh tế ngoài công hữu của phương Tây vượt qua Trung Quốc, tại sao phát triển không tốt? Trong Hiến pháp, chế độ công hữu và chế độ tư hữu có vị trí và vai trò như nhau trong nền kinh tế quốc dân. Vì chế độ công hữu là chủ thể, nên chế độ tư hữu chỉ có thể là phụ thể với tư cách một bộ phận cấu thành quan trọng, chứ không thể là chủ thể. Vì vậy, quan điểm "kinh tế tư nhân giữ vai trò chủ thể" là trái với Hiến pháp. Ngoài ra, cũng có quan điểm chia tách mối quan hệ mật thiết giữa vốn nhà nước và doanh nghiệp quốc hữu (doanh nghiệp nhà nước), từng bước để doanh nghiệp ngoài công hữu sở hữu cổ phần tại doanh nghiệp quốc hữu, trên thực tế khi đó chỉ là các doanh nghiệp có sự tham gia vốn của nhà nước mà thôi. Cách làm này cũng không phù hợp với quy định trong Hiến pháp và tinh thần bài phát biểu quan trọng mà đồng chí Tập Cận Bình nhiều lần nhấn mạnh "làm doanh nghiệp nhà nước lớn mạnh hơn, ưu việt hơn".

Thứ ba, mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc có phải là chủ nghĩa thực dụng không? Thomas Heberer, Giám đốc Viện Nghiên cứu Đông Á thuộc Viện Khoa học Chính trị, Đại học Duisburg - Essen, Đức từng viết một bài nghiên cứu có tiêu đề "Nghiên cứu về một số vấn đề của mô hình Trung Quốc" năm 2005. Trong bài viết, ông cho rằng chủ nghĩa thực dụng chính trị là một đặc điểm nổi bật của mô hình phát triển và văn hóa chính trị

Trung Quốc. Ông nói: "Chủ nghĩa thực dụng này mang một số đặc điểm sau: về kinh tế, là sự chuyển đổi từ kinh tế kế hoạch sang kinh tế thị trường, hay kinh tế hóa chính trị. Về chính trị, Đảng Cộng sản đã phát triển từ một chính đảng của giai cấp thành chính đảng của nhân dân. Về ý thức hệ, mục tiêu của Chính phủ không còn là một chủ nghĩa cộng sản xa xôi, mà là một xã hội hài hòa không ở quá xa. Về tính hợp pháp của chính quyền đã không còn thuộc về vấn đề ý thức hệ, mà ở cam kết về hiện đại hóa, tăng cường sức mạnh quốc gia, bảo đảm an ninh, xây dựng dân chủ xã hội chủ nghĩa. Rất nhiều ví dụ đã chứng minh chủ nghĩa thực dụng chính trị này, chẳng hạn như cải cách kinh tế với chuyển đổi từ kinh tế kế hoạch sang kinh tế thị trường, trong quá trình phát triển cho phép các thành phần tư nhân tham gia, chấp nhận các dòng vốn đầu tư nước ngoài chảy vào, chấp thuận những thay đổi nhanh chóng của xã hội". Chúng ta thậm chí có thể lý giải về chủ nghĩa thực dụng chính trị Trung Quốc từ sự thay đổi trong Điều lệ Đảng Cộng sản Trung Quốc⁽¹⁾.

Theo quan điểm của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thì đây hoàn toàn là quan điểm phiến diện. Mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc tuân theo chỉ đạo của thế giới quan chủ nghĩa Mác, không phải là chủ nghĩa thực dụng nào hết. Mô hình này nhấn mạnh thực sự cầu thị, nhấn mạnh phải nhận thức đúng bản chất sự vật, nắm vững và làm theo các quy luật của sự vật, đó không phải là chủ nghĩa thực dụng. Đảng Cộng sản Trung Quốc trong khi nhấn mạnh cần nỗ lực phấn đấu vì mục tiêu hiện đại hóa trong giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội đều luôn nhấn mạnh lý tưởng to lớn của chủ nghĩa cộng sản. Đảng Cộng sản Trung Quốc lấy dân làm gốc, lấy thực hiện tốt, duy trì tốt và phát triển tốt lợi ích cơ bản của quảng đại quần chúng nhân dân làm điểm xuất phát và đích đến của mọi công việc của Đảng và đất nước, tôn trọng vị thế làm chủ của nhân dân, phát huy sáng kiến của nhân dân, bảo đảm các quyền lợi của nhân dân, lựa chọn con đường cùng giàu thức đẩy sự phát triển toàn diện của con người, thực sự làm được phát triển vì nhân dân, phát triển dựa vào nhân dân, thành quả của phát triển do nhân dân thụ hưởng. Những quan điểm này hoàn

toàn khác với việc lấy mưu cầu lợi ích cá nhân và thực hiện mục tiêu làm tiêu chuẩn đánh giá của chủ nghĩa thực dụng. Khi đánh giá mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc, cần vận dụng lập trường, quan điểm và phương pháp chủ nghĩa Mác. Mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc là kết quả từ sự tìm tòi không ngừng nghỉ của nhân dân Trung Quốc dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc, là một mô hình có tính sáng tạo; trên thế giới không có một mô hình phát triển hay con đường phát triển nào đúng với mọi hoàn cảnh, cũng không có một mô hình phát triển, một con đường phát triển nào mà không thay đổi; chúng ta không thể để những nhận định hay giáo điều cá biệt trong sách vở trói buộc tư tưởng và tay chân của mình, cũng không thể cho rằng thứ đã mang lại hiệu quả trong thực tiễn là mô hình hoàn hảo không tì vết; chúng ta cần thích ứng với những thay đổi của tình hình trong và ngoài nước, thuận theo sự kỳ vọng mới của nhân dân, kiên định niềm tin, bước từng bước mạnh mẽ, không ngừng hoàn thiện mô hình phát triển và con đường phát triển phù hợp với Trung Quốc. Hơn nữa, mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc tiếp tục hoàn thiện trong hiện đại hoá mô hình Trung Quốc theo tinh thần đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc.

Xem xét trong bối cảnh toàn cầu hoá hiện nay cho thấy, ý nghĩa lý luận và thực tiễn của mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc cũng được khái quát: mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc có lẽ không hoàn toàn thích hợp với các nước đang phát triển khác, nhưng chúng cung cấp một con đường phát triển mới đáng để xem xét; về mặt lý luận, mô hình kinh tế của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc đã đánh đổ quan điểm truyền thống cho rằng doanh nghiệp nhà nước không có hiệu quả, các quốc gia mới nổi là hiếu chiến và chất chứa dã tâm xâm lược, phát triển kinh tế tất yếu sẽ dẫn đến dân chủ kiểu phương Tây⁽¹²⁾.

Sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc là sự lựa chọn của lịch sử và nhân dân Trung Quốc trong hơn 100 năm qua, đồng thời cũng là sự lựa

chọn của hiện thực và tương lai. Vai trò lãnh đạo quan trọng của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã được khẳng định trên cơ sở vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác vào điều kiện thực tiễn của Trung Quốc trong hành trình xây dựng một cường quốc xã hội chủ nghĩa hiện đại và thực hiện công cuộc phục hưng vĩ đại dân tộc Trung Hoa. Điều có ý nghĩa quan trọng còn ở chỗ với sự vận dụng sáng tạo những nguyên lý của chủ nghĩa Mác vào điều kiện thực tiễn Trung Quốc, đã đưa lý luận biến thành lực lượng thực tiễn to lớn không chỉ trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa hội của Trung Quốc, mà đồng thời còn đóng góp phương án cho sự phát triển của thế giới nói chung trong bối cảnh toàn cầu hoá đầy biến động hiện nay./.

(1), (4), (10) Tập Cận Bình (2019), *Bài phát biểu tại Lễ Kỷ niệm 40 năm cải cách mở cửa*, Nxb. Nhân dân, tr.26,28,29.

(2) Chỉ những người mang tư tưởng dân chủ trong giai cấp địa chủ và phú nông, phản đối sự thống trị của Tưởng Giới Thạch và xâm lược của chủ nghĩa đế quốc giai đoạn chiến tranh chống Nhật và chiến tranh cách mạng lần thứ ba trước đây. Họ tích cực ủng hộ sự nghiệp dân chủ nhân dân, ủng hộ cải cách đất đai và chuyển chính dân chủ nhân dân, mâu thuẫn với chủ nghĩa đế quốc và chủ nghĩa quan liêu, mang tư tưởng yêu nước và coi mới về chính trị, mong muốn dân chủ, tiến bộ.

(3) Tự tin đường lối, tự tin lý luận, tự tin chế độ, tự tin văn hóa.

(5) Phải kiên trì đường lối xã hội chủ nghĩa; phải kiên trì chuyên chính dân chủ nhân dân; phải kiên trì sự lãnh đạo của Đảng; phải kiên trì chủ nghĩa Mác và Tư tưởng Mao Trạch Đông.

(6) C.Mác và Ph.Ăngghen (1995), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, T.16, tr.264.

(7) C.Mác và Ph.Ăngghen (2000), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, T.46-II, tr.376.

(8) C.Mác và Ph.Ăngghen (1994), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, T.4, tr.476.

(9) <http://www.xinhuanet.com/politics/2018/11/01/1123649488.htm>.

(11) Thomas Heberer, *Nghiên cứu về một số vấn đề của mô hình Trung Quốc*, Thế giới đương đại và chủ nghĩa xã hội, số 5 năm 2005.

(12) Mô hình Trung Quốc thách thức lý luận truyền thống - một trong số các chuyên gia nước ngoài bình luận về mô hình Trung Quốc, trang điện tử báo Nhân dân, chương trình quốc tế, 7/5/2009.